

Bydgoszcz, 16.03.2017r.

Prof. dr hab. n. med. Wojciech Hagner
Katedra i Klinika Rehabilitacji
Wydział Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr. Tomasza Kuligowskiego

pt. „Skuteczność postępowania fizjoterapeutycznego u pacjentów
z chorobą dyskową na podstawie oceny funkcjonalnej”

Promotor: Prof. dr hab. Zdzisława Wrzosek

Do oceny otrzymałem pracę zawierającą 132 strony. Tekst uzupełniają: 41 tabel i 31 rycin.

Na stronach 120-131 autor przedstawił piśmiennictwo wykorzystane w pracy w ilości 122 pozycji (w tym 119 pozycji w języku angielskim, 2 pozycje w języku hiszpańskim i 1 pozycje w języku polskim).

1. Znaczenie tematu.

Mimo, że od pierwszego opisu choroby dyskowej opisanej przez Rene Callieta („Low back pain”) minęło już ponad 50 lat, problemy tego zespołu podejmują kolejni badacze, a metody terapeutyczne nadal budzą kontrowersje.

Ostatnie trzydziestolecie było okresem dynamicznego rozwoju technicznego. Postępująca urbanizacja, rozwój i technizacja przemysłu, dynamiczny rozwój mechanizacji środków transportu oraz sport wyczynowy, stały się przyczyną wzrastającej liczby zespołów bólowych dolnego odcinka kręgosłupa. Liczne publikacje i dysertacje zarówno polskie jak i zagraniczne podkreślają wagę tego problemu leczniczego. Aktualnie w wielu ośrodkach naukowych na świecie kontynuowane są badania kliniczne dotyczące metod leczenia zespołów bólowych dolnego odcinka kręgosłupa.

Autor pracy podjął zatem problematykę o dużym znaczeniu społecznym, wykazując się przy tym znacznym doświadczeniem praktycznym oraz znajomością potrzeb w zakresie monitorowania wyników usprawniania rehabilitacyjnego i oceny stanu funkcjonalnego u osób z zespołem dyskowym odcinka lędźwiowego kręgosłupa .

2. Konstrukcja pracy.

Wszystkie rozdziały pracy są powiązane w sposób logiczny i przekonujący, zgodne z celami jakie ustalił autor rozprawy. Konstrukcja pracy odpowiada w pełni wymogom pracy doktorskiej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2015r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1842).

3. Treść pracy.

Celem pracy była ocena skuteczności terapii na podstawie oceny stanu funkcjonalnego pacjentów w zależności od stopnia uszkodzenia krążka międzykręgowego w przebiegu choroby dyskowej w odcinku lędźwiowym kręgosłupa.

Na tak postawione cele pracy autor usiłował dalej odpowiedzieć analizując badaną populację w ramach sformułowanych 3 pytań do weryfikacji naukowej.

Przedstawiony materiał badany obejmuje dane zebrane na grupie liczącej 101 osób w wieku 22-35 lat (± 3).

Do realizacji wyznaczonych celów badawczych posłużono się MRI i CT, zaś ocenę radiologiczną oparto o zalecenia American Society of Neuroradiology i stopień zaawansowania choroby. Przyjęto kryteria włączenia i wykluczenia pacjentów z projektu oraz pomiar zakresu ruchomości kręgosłupa urządzeniem Spinal Mouse.

Uzyskane wyniki podstawiono do tabel i poddano weryfikacji statystycznej. Po przeprowadzeniu wnikliwej dyskusji , autor przedstawił 3 wnioski końcowe, będące odpowiedzią na postawione wcześniej pytania do weryfikacji naukowej.

Na przeprowadzenie badań Doktorant uzyskała zgodę Komisji Bioetycznej Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu.

4. Metodyka i organizacja badań.

Oceniając metodologiczną stronę pracy Tomasza Kuligowskiego należy wziąć pod uwagę kilka elementów, gdyż zastosowana w pracy metoda i ocena wyników wymagała:

- A. Doboru i przeprowadzenia charakterystyki materiału badanego:
 - materiał badany jest dość liczny a charakterystyka materiału badanego została przeprowadzona prawidłowo.
- B. Opracowania metodyki badania:
 - metodyka badań z punktu klinicznego i metodologicznego nie budzi zastrzeżeń.
- C. Dokonanie statystycznego opracowania i zestawienia wyników badań:
 - tabelaryczne zestawienie wyników prawidłowe;
 - statystyczne opracowanie badań – prawidłowe
- D. Opracowanie i analiza wyników badań:
 - autor dokonał wnikliwej analizy wyników, ocenę badań oparł na przyjętych kryteriach a wnioski wypływające z analizy tych wyników sformułowane są w ogólnej ocenie prawidłowo.

5. Wartość i zalety pracy.

Istotną wartość pracy doktorskiej mgr. Tomasza Kuligowskiego jest podjęcie samego tematu oceny wyników leczenia rehabilitacyjnego pacjentów z chorobą dyskową kręgosłupa wraz z próbą oceny wpływu aktywności funkcjonalnej na wydolność fizyczną badanych.

Wyniki badań mogą stać się przyczynkiem do szerszej analizy parametrycznej postępowania rehabilitacyjnego w dyskopatii lędźwiowej.

Należy docenić fakt, że w zakończeniu dyskusji autor potrafi krytycznie podejść do wyników swoich badań wskazując jej ograniczenia.

6. Uwagi dyskusyjne.

- W pracy można spotkać nieliczne błędy literowe, np.: w spisie treści na str. 2 jest: „Materiał badanych i metody” – powinno być „Materiał badany i metody” (błąd ten pojawia się również na stronie 4, 32).
- W celu udoskonalenia estetyki pracy, którą oceniam bardzo wysoko, można byłoby pokusić się o przeniesienie pojedynczych liter pozostających na końcu wierszy do kolejnych wersów używając tzw. „twardego entera” lub „twardej spacji”.
- Na stronie 18 w podrozdziale „Elementy anatomii i biomechaniki kręgosłupa” doktorant z niewiadomych powodów pominął odcinek guziczny kręgosłupa.
- Doktorant w swojej pracy używa określenia „poziom bólu” – w opinii Recenzenta poprawnym określeniem jest „natężenie bólu”. Ponadto określenie „poziom siły mięśniowej” w opinii Recenzenta również nie jest prawidłowe – wystarczy użyć określenia „siła mięśniowa”.
- W rozdziale załączniki brak kserokopii zgody Komisji Bioetycznej.

7. Opinia końcowa.

Pomimo powyższych spostrzeżeń i opinii uważam, że przedstawiona mi do recenzji dysertacja stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego jak i praktycznego. Doktorant wykazał się wiedzą teoretyczną w dyscyplinie oraz posiada umiejętność prowadzenia badań naukowych. Powyższe uwagi nie umniejszają wartości rozprawy i odpowiada ona wymogom jakie stawia się pracom doktorskim, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2015r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1842).

Wnoszę zatem do Wysokiej Rady Wydziału Fizjoterapii Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie mgr. Tomasza Kuligowskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

**KIEROWNIK
KLINIKI REHABILITACJI**

Prof. dr hab. n. med. Wojciech Hagn
specjalista rehabilitacji medycznej